

משולחן שלמה

עיונים ופנינים בפרשה משיעוריו של

הגאון הינוקא
רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

גליון
183

פרשת אמור

עצרו עימי

וכן אמר רשב"י בזהר אמור (בדף צז ע"א) שלכך ביום שמיני עצרת שמחים ישראל בשמחת התורה, כי הוא בדוגמת יום מתן תורה שטהורים ישראל מכל אחיזת הקליפה מתוך שנטהרו בכל ימי ספירת העומר מכל טומאה ובזה באים הם ליום מתן תורה להתחבר ולשמוח בה' לבדו, וכן הוא ביום שמיני עצרת שמחים אז ישראל בה' לבדו ואין בקרבנותיו חלק לאומות (כמובא שם במסכת סוכה בדף נה ע"ב). ואמר הרעיא מהימנא (שם בדף צז ע"א) שכל חמישים ימי ספירת העומר נמשכים מצד היובל, שהוא הארת שער החמישים הטמיר ונעלם מכל הנשפע ביום חג השבועות, ולכך נקרא הוא 'עצרת' (-יחוד עליון), על שם שעולה אז המלכות עד הכתר ונשפע בה שפע הארת הבינה (-שער החמישים).

היינו שבכל משך ימי ספירת העומר הולכת ונמשכת טהרה עליונה לישראל משער החמישים הנשפע בחג השבועות, עד שבכוחו באים הם טהורים וראויים לקבל התורה ולזכות לשפע אור טמיר ונעלם זה. וכמו שאמר רשב"י בתיקון"ז (בתיקון יט, דף לח ע"ב) שה'עומר' מרמז לבינה עילאה (-שבה הוא שפע הארת שער החמישים), ו'ספירת העומר' מרמז למלכות הכוללת לכל נשמות ישראל הרמוזים בארבעים ותשע האותיות שבשמות שנים עשר שבטי י"ה, ההולכים ונטהרים בשבעה השבועות של ימים אלו עד לשלימות טהרתם ביום חג השבועות, ומוכנים וראויים הם לקבל התורה.

ניסן ותשרי

וביאר השל"ה (במסכת פסחים, תו"א קיא-קיב) שסדר עבודת ימי ניסן ותשרי שווים, אלא שהגילוי שבניסן הוא כנגד 'עולם המעשה' שהוא זמן העבודה של ישראל בכל משך ימי הגלות, והגילוי שבתשרי הוא כנגד 'עולם התיקון' שהוא זמן הגאולה לעתיד לבוא, ולכך הטהרה שבניסן היא שבעה שבועות, בכדי להמשיך הטהרה משער החמישים בסדר והשתלשלות לכל מדרגה שבישראל ולכל מידה כפי ענינה עד שראויים הם לבוא ל'עצרת' ושפע שער החמישים ביום מתן תורה, אבל בתשרי נשפע הכל כפי עת התיקון, ולכך נסמך העצרת לשבת ימי החג ואין צורך להרחיקו מהם.

טהרת המידות בתפילה

וכבר מובא בדברי רבנו האר"י בשער הכוונות (בדרושי הפסח יא) שבימי ספירת העומר צריך כל אחד לראות לתקן מידותיו כפי השייך לאותו היום (-כמובא שם סדר התפטרות המידות השייכים לכל ליום, וציינו זאת בסידורים בסדר ספירת עומר שבכל יום), ומובא שם עוד (בדרושי יב) שצריך גם להתבונן בכל שבוע שבימי הספירה לתקן המידה כפי כללות אותו השבוע, כגון בשבוע הראשון יכוין לתקן כל מה שפגם בספירת החסד, ובשבוע השני כל מה שפגם בספירת הגבורה, וכן על זה הדרך.

ובספר משנת חסידים (מסכת העומר פ"ח, ג) כתב שיתפלל בפירוש בליל

אמתין להם שיתרפאו

וּסְפְרָתֶם לְכֶם מִמְחַרַת הַשֶּׁבֶת מִיּוֹם הַבֵּי־אֶכֶם אֶת עֹמֵר הַתְּנוּפֵה שֶׁבַע שִׁבְתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה (כג, טו). מובא במדרש תנחומא (יתרו, י) בשם רבי יהודה בר שלום, שלכך לא נתנה תורה לישראל מיד בצאתם ממצרים, על אף שאמר ה' למשה "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלהים על ההר הזה" (שמות ג, יב), משל לבן מלכים שעמד מחולי, אמר אביו נמתין לו שלשה חדשים עד שתשוב נפשו מן החולי ואחרי כן אוליכנו לבית הרב ללמוד תורה, אף כך, כשיצאו ישראל ממצרים היו בהן בעלי מומין מן השעבוד, אמר הקב"ה, אמתין להם עד שיתרפאו ואחרי כן אתן להם את התורה.

וכן הוא בשיר השירים רבה (ב, טו) בשם רשב"י, שבשעת יציאת מצרים טענו המלאכים, הרי השעה, תן להם את התורה, ואמר להם הקב"ה עדיין לא בא זיונתן של בני משעבוד טיט ולבנים (-לא חזר תואר זיו פניהם שנשתנה בשעבודם), אלא יתעדנו עד שלושה חדשים בבאר ומן ושלי, ולאחר מכן אתן להם התורה. וביאר הענף יוסף (בשה"ש"ר שם) שבוודאי אין כוונת הדברים על מומי וחולי הגוף, כי על זה ודאי יכולים היו להתרפאות ברגע אחד, ולא היה צורך לעכבם בעבור זה, אלא עיקר הדבר הוא שלא נשלמו עדיין מצד נשמתם להיות ראויים לקבל התורה בעבודתם והכנת ליבם, ולזה המתין להם הקב"ה בכל משך חמישים ימי ספירת העומר, עד שנטהרו וראויים היו לכך.

חול המועד אריכתא

ומפני כך נחשבים שבעת שבועות ימי ספירת העומר כהמשך לקדושת ימי הפסח, כמו שביאר הרמב"ן (ויקרא כג, לו) שלכך נקרא חג השבועות בלשון חכמים 'עצרת', כמו שאמרה המשנה במסכת ראש השנה (א, ב) 'בעצרת (-נידונים) על פירות האילן', על אף שבתורה נקרא הוא בכל מקום 'חג שבועות' (דברים ט, י ועוד), אלא שהוא כשמיני של חג הסוכות הנקרא בתורה 'עצרת' על שם שמבקש הקב"ה מישראל כביכול עכבו עימי עוד יום אחד שאהנה מכם כמובא במסכת סוכה (בדף נה ע"ב), וכמו כן ציוה הקב"ה שנספור תשעה וארבעים יום שהם שבעה שבועות עד ליום מתן תורה, שנחשבים הם כשבעת ימי חול המועד שבין ראשון של חג הסוכות ושמיני שבו.

והוא כמו שאמר רבי יהושע בן לוי בשיר השירים רבה (ז, ד) שראויה היתה העצרת של חג שתהא רחוקה חמישים יום כנגד העצרת של פסח, אלא שמפני שיוצאים אז מהקיץ לחורף שמקולקלים אז הדרכים, לכך לא הטריח הקב"ה את ישראל לשוב לחוג את שמיני עצרת לאחר חמישים יום, אלא עכבם עוד יום אחד תיכף בסוף ימי חג הסוכות. וביאר הכנפי יונה על המדרש (שם) שהוא מפני שראויים חג הפסח וחג הסוכות להיות בזמנים שווים, ולא שייך היה לקרב את עצרת של פסח כשל עצרת של חג, שהרי קבלת התורה לא ראויה היתה להיות תיכף אחר יציאת מצרים כאמור.

ואלה יעמדו על הברכה

העלון מוקדש לרפואת ישועת והצלחת:

ורד שושנה בת ברטה, יעקב בן תמר, מאיר בן בתיה, פבל נסים בן מרינה, דב דור בן צפורה, חדוה זוהר בת מרים, יוסף בן אלישבע הדסה. לזיווג הגון: אוריאל בן לאה.

להקדשות ניתן לפנות בטל' 076.599.599.1

לעילוי נשמת

חי בן סימה

שיינא בת מיכל

ראו דור דרור בן רונית

איסוג בן מריה.

תפילה לכל יום

ועיקר הדבר הוא בתפילה, כמו שכתב הבן איש חי בספר לשון חכמים (ה"א סימן עז) שבימים אלו צריך להרבות בהם תחנונים ובפרט בעת הספירה כי השעה צריכה לכך מא, ולכך תיקן וסידר (שם) נוסח תפילה כללית לומר בכל יום מימי ספירת העומר אחר הספירה, וכן נוסח תפילה ו'הושענא' פרטית לכל יום ויום כפי מידתה וענינה, בכדי שירבה האדם בתחנה ובקשה בעת קיום מצוה זו ותועיל לו מאד להיות לו סיוע במקום הכוונות של המצוה. וכתב עוד, שיזהר האדם בימים אלו להרבות בטבילה למתק הדינים במי החסד, ויזהר בהם מאד מאד מן כעס ומקטטה ומחלוקת בבית ובחוץ, ויראה אותות אהבה וריעות הן לבני ביתו הן לאנשים אחרים.

סיעתא מלעילא

וזוהו עוצם מעלת ימים אלו שנשפע לכל אדם כח תשובה גדול לתקן מעשיו, יהיה אשר יהיה, כמו שכתב השם משמואל (בפ' ויחי, תרע"ח) שקרבן העומר שעורים מזכך את הנפש הבהמית שבאדם, שיהיה נמשך הלב מעצמו אחר רצון השי"ת אף אם רחוק האדם מהארת הדעת. ובזמן זה יכול אדם לתקן כל אשר פגם והוריד את חלקי הקדושה בחטאיו, כמובא בפרי חיים (שער ספירת העומר פ"ז) רמז לזה ש'עמר' עולה כמנין 'קרי', כי ימים אלו מסוגלים לתקן עוון זה, וכמו שכתבו הבני יששכר (מאמרי ניסן יב, א) והשפת אמת (שם בפ' אמור, תרמ"ב) והפרי צדיק (בפ' ויקרא, דרוש לחג הפסח אות כא), וכן הביא בשפתי חיים (שם בח"ג, עמ' מג), שנשפע אז סיוע מלעילא על הדבר.

שביעי של כל שבוע אחר ספירת העומר לה' על זה שימחול מה שחטא עליהם ויתקן את אשר פגם בהם. ועל פי זה סידר ותיקן החיד"א בספר כף אחת (סימן כ) תפילה מיוחדת לומר בגמר כל שבוע ושבוע שבספירת העומר אחר הספירה. וכן זירז מוהר"ח פאלאג'י בספר מועד לכל חי (סי' ה אות כ) לומד תפילה זו בסיום כל שבוע שבספירת העומר כאמור, וכן נהגו חכמי ירושלים כמובא בספר דברי שלום (מנהגי בית א"ל, אות נו).

שורש לכל השנה

ובאמת שבכל יום יש לנו לעסוק לתקן המידה כפי אותו יום כאמור, והרי כבר כתב הרש"ש בנהר שלום (בדף לב ע"ב) שימי הפסח וספירת העומר שורש הם לכל ימות השנה, ובדרך שהולך בהם בה מולכים אותו כל ימות השנה. וכן כתב השפת אמת (בפ' אמור, תרמ"ב) שכמו שגידול כל התבואות הוא בימים אלו, כן חיות האדם בכל השנה מתגלה אז. ובשפתי חיים (ח"ג, עמ' מג) הביא שימים אלו הם אות ומופת לכל השנה כולה, שאם ירבה בהם בתורה ובמצוות כן יהיה מראשית השנה ועד אחרית השנה וכן להיפך חלילה, ולכך צריך כל אחד בימים אלו לפנות מעט מעסקיו בכל יום בכדי לקבוע עתים בחכמה ומוסר ויראת ה'.

"אני ישנה וליבי ער" (שה"ש ה, ב)

משיעור יום א' שמות תשע"ג

ב

אמנם בכל זה אין מספיק בכדי להביא לגאולה שלימה, כי בזה השכינה היא כענין 'אני ישנה וליבי ער' כאמור שם בתיקונ'ז (בתיקון כה, דף ע"ב), ועל אף שיש התעוררות בעולם על עסק התורה שהוא 'וליבי ער', עם כל זה עדיין הבריות הם כענין 'אני ישנה', שאין די חסדים להאיר בגילוי השכינה, ובזה נמשך בעולם דין ופגם אמונה. ואין מי שיכול לרפאות לה מלבד הרעיא מהימנא שבהתגלותו 'איתי לה תפוח ושוי לחוטמא וארחת ביה ואישתמודעת לגביה' (-מביא לה תפוח ומקרב לחוטמה והיא מריחה בו ומכירה אותו), וכענין שכתוב (איכה א, טז) "מנחם משיב נפשי", ובזה מיד חוזרים אליה הרוח הרוח והדופק. ולכך ראשית לכל משיב משה רעיא מהימנא את הרוח אל השכינה ומיישב לדעתה, שבזה התקרבות הבריות אל השי"ת תבוא מצד דרך שבה תתגלה דעת השי"ת, כי בגלות שרונים הבריות כולם בעילפון מצד מיתת הדעת כאמור, ומפני כך אינם יכולים ליישב את דעתם על התכלית ועל הגאולה, ואינם יודעים וחושבים כלל מכך שהם בגלות, אם כענין מיתה, אם בעילפון, או בשנה שהיא כענין דין, ובכדי למתק הדין יש לאדם תחילה ליישב את דעתו, בכדי למתק את הדין בדעת ובשורש, ולהגביר צד החסדים מצד הרוח והמים על הדין והאש.

וענין האש והדין הוא על אף שעומדים ישראל מצפים ומייחלים לגאולה, שבזה נחשב שלא בא הלב לכדי מיתה גמורה, וכענין הכתוב 'אני ישנה וליבי ער', אמנם עם כל זה הדעת הרי היא כענין מיתה, כי על אף שיודעים מגדולת ה' עם כל זה אין מגולים הרחמים לאדם מתוך דרך ודעת לפני השי"ת. אבל על ידי הרוח והמים מטה האדם את הדעת כלפי חסד, ובזה נמשך בו דעת מתוקן המגושב על הלב ומצנן את הדין וממתקו, עד שיבוא לדבוק בה' ב"ה מתוך ליבו ומתוך דעתו, וכאשר מְזַג הרוח המים והאש כסידרם ותיקונם, נעשה בזה

א

תכלית כל התכליתין כולם הוא שיתגלה הבורא ב"ה לעין כל הברואים כאן בעולם העשיה, ולזה צריכים אנו לזכות לגאולה שלימה. כי כעת בגלות הנה נמצאים ישראל בעילפון, שהוא כמעט מיתה מהידיעה את הבורא ב"ה, אך כאשר תבוא הגאולה במהרה בימינו יצאו ישראל מתוך העילפון וידעו הכל את ה' ב"ה מגדול ועד קטון, ותעלה השכינה למדרגה גדולה באופן שיהיה גילוי שכינה בכל מקום, שידעו שלית אתר פנוי מיניה, והוא יתברך עשה עושה ויעשה לכל המעשים, ויתגלו רחמי השי"ת בכל משך שית אלפי שנים, ויכירו הכל באהבת השי"ת את ישראל ואמיתות התורה והשגחתו יתברך.

ואמר הסבא בתיקונ'ז (בתיקון כה, בדף ע"ב) שבגלות נחשבים כולם כמתים ונאמר בהם (איכה ג, ו) "במחשכים הושיבני כמתי עולם", ואז נאמר בכנסת ישראל "אני ישנה" (שה"ש ה, ב) שחולה היא בגלות, ובכמה רפואות עוסקים התלמידי חכמים בה ועדיין לא שבה רוחה אליה, עד שיבוא הרעיא מהימנא, האוהב שלה, ותיכף חוזר הרוח והדופק לליבה.

ומשמעות הדבר, שככל שתרבה הדעת מהידיעה את השי"ת כן תעלה השכינה למדרגה גדולה ותהיה לה בזה רפואה כביכול והיא תצא מהגלות, וכגון ביום שבת קודש ששובתים הכל ממלאכה ומבטלים הגאווה וכוחי ועוצם ידי, נעשה בזה עליה לשכינה ונשפע דעת בעולם לידע מהשי"ת. ובכל משך זמן הגלות עוסקים התלמידי חכמים בכל תוקף ועוז להעלות השכינה על ידי תורה לשמה והתפילות וכל מעשה המצוות, ובזה משפיעים הם חסדים שהם סוד רוח ומים, על הלב שהוא כנגד האש, ונשפעים רפואה וחיות לשכינה, שמתוך עסק התורה והתפילה נשפע חסד לשכינה, ובזה נעשית לה עליה מתוך צד החסד, ומתעוררים הכל לשוב אל ה' מצד החסד ולא מצד הדין והגבורה שכנגד האש.

רפואה שלימה, וכנגד זה נעשה כביכול רפואה בשכינה, ומתגלה כבוד ה' ב"ה בכל העולמות.

ג

וכאשר יהיה חיבור בין הדעת והלב, כמו שכתוב (דברים ד, ט) "וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא אלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד", בזה יהיה צירוף ויחוד שם הוי"ה בשלימות, ויתגלה שמו יתברך בכל העולמות. כי יהיה חיבור הדעת שהוא כנגד אותיות י"ה, אל הלב שהוא כנגד אותיות ו"ה, ובזה יתקיים 'וידעת היום והשבות אל לבבך'. והעיקר הדבר הוא, שהדעת שצריך להשיבה אל הלב אינה שכל גדול וחכמה נפלאה, אלא שתדע שכל ענין הדעת שיש לך להשיג היא ענין של 'לב', שכל מטרתה היא שיתנער הלב מדרך הדין להיות מלא ברחמים וצד החסד אל השי"ת.

ועל כך אומרים ישראל לקב"ה "השיבנו ה' אליך ונשובה" (איכה ה, כא), ומשיב להם הקב"ה "שובו אלי ואשובה אליכם" (מלאכי ג, ז), ש'השיבנו ה' אליך' הוא שתשיב אלינו את הדעת וגילוי אותיות י"ה, ו'נשובה' הוא כנגד האותיות ו"ה, ועל זה משיב להם הקב"ה 'שובו אלי, ואשובה אליכם', שתשיבו אלי תחילה את ליבכם, שתדעו שכל הדעת הנצרך בעבודת השי"ת היא ענין הלב, וכל תפקיד הדעת היא להיות מתוך הלב, וכאשר לא יחפש האדם אחר חכמה גדולה ונפלאה בידיעת השי"ת, הנה ימצא את הדעת קרוב אל ליבו. וזהו 'שובו אלי', שתדעו שכל דעת היא בלב וכנגד אותיות ו"ה, ובזה 'אשובה אליכם', שתמצאו את הדעת שכנגד אותיות י"ה סמוכה וקרובה אליכם.

ד

והנה עד שיתגלה לאדם ענין רוחו של משה הולך ליבו בחושך, מפני שנשקע בזוהמה ותהום הקליפות, ובכדי לגלות ענין החסדים, שהם כנגד המים, צריך הוא לרוחו של משיח העומדת תמיד מעל הלב, וכענין שכתוב (בראשית א, ב) "ורוח אלהים מרחפת על פני המים וחושך על פני תהום", והוא בכדי שתכפף כאשר יתעורר הלב לשוב אל השי"ת תהיה היא בסמיכות אליו. ולכך כשם שהיו ישראל במצרים ומתוך גילוי מושיען של ישראל נמשכו להם הרפואה והגאולה, כן הוא לדורות, שבכדי לזכות לגאולה פרטית וכללית צריך להמשיך את רוחו של רעיא מהימנא על הלב, שינשבו החסדים לרפאותו ולמתקו ויהיה לב האדם לפני השי"ת, ובזה הוא עליית השכינה למדרגה גדולה בכל העולמות.

והנה בכדי להביא לגילוי של רעיא מהימנא המביא לגילוי שם הוי"ה, כמו שגילה משה לכל את שמו יתברך ביציאת מצרים, צריך תחילה לגילוי האבות אברהם יצחק ויעקב, שהם השורש לגילוי שם הוי"ה, שהרי לא נתגלה על ידם אלא השורש לגילוי שהיה על ידי משה, וכמו שאמר אז הקב"ה (שמות ו, ג) "ושמי הוי"ה לא נודעתי להם". כי יצחק היה כנגד האות י' וכנגד שורש סוד עקודים, ואברהם היה כנגד האות ה' וסוד עקודים כמו שכתוב (בראשית כ, ט) "ויעקוד את יצחק בנו", ויעקב היה בכלל כולם וכנגד האות ו' כמו שכתוב (ויקרא כו, מב) "וזכרתי את בריתי יעקוב", בסוד "עקודים נקודים וברודים" (בראשית לא, י), ובכל זה היה יעקב כנגד שורש לאותיות יה"ו שמשם הוי"ה, כי אמר רבי יצחק בשם רבי יוחנן במסכת תענית (בדף ה' ע"ב) שיעקב אבינו לא מת, היינו שבכח עבודתו המשיך שורש לרוחו של משיח יותר ויותר לגמר התיקון, ולא היה בו מענין מיתת הדעת, אמנם לא גילה את השורש אל התיקון והגילוי הגמור אלא על ידי יוסף שהיה כנגד האות ה', כנאמר בו בתהלים (פא, ו) "עדות

ביהוסף שמו", שהוסיף הקב"ה אות ה' על שמו כמו שאמר רב חנין בר ביזנא בשם רבי שמעון חסידא במסכת סוטה (בדף י' ע"ב), שהאות ה' כנגד שורש לעולם האצילות וגילוי שם הוי"ה בכל העולמות. וזכו לכך עקב ויוסף מתוך שכל מעשה שעשו היה לכבוד ה' ב"ה, ובזה לימדונו לדורות שכל אדם במדרגתו שכאשר עושה הוא מעשה לכבוד השי"ת לכדו, הנה מאיר עליו שם הוי"ה.

ה

ומשה רבנו כלול הוא מתלת אבהן כמו שאמר רשב"י בתיקונ"ז (בתיקון סט, בדף קי ע"ב), והוא מתוך שהיו האבות שורש גילוי שם הוי"ה בכל העולמות כפי שגילה משה ביציאת מצרים כאמור, ולכך זכר הקב"ה את האבות בכל גילוי לישראל, כי היו הם שורש לכל גילוי שם הוי"ה בעולם. אמנם גם משה היה צריך לזכותו של יוסף הצדיק שכנגד האות ה', ולקחו עימו בכדי לזכות אל הגילוי השלם וכמו שדרשו בבראשית רבה (פז, ח) מה שכתוב (בתהלים קיד, ג) "הים ראה וינסו", שבזכותו של יוסף נקרע הים לישראל, כי בזה עורר את זכותו של יוסף בכל מה שהיו הוא ויעקב בצער גדול על כך שחשבו שלא יזכו לגמור את השורש אל הגילוי הגמור של שם הוי"ה ב"ה בעולם, וכשם שהיה יעקב בצער כל ריחוקו מיוסף, כך היו ישראל בצער על הים והיו בקטנות גדול, עד שהתעוררה זכותו של יוסף שגרם בקדושתו את השורש אל הגילוי השלם ויחוד יעקב ויוסף, ובכך נבקע הים לכל ישראל וראו לגדולת שם הוי"ה בכל העולמות.

כי עבודת האבות הקדושים היתה מצד השורש, וכמו שאמרו בזוהר ויצא (בדף קסב ע"א) שהיה מקיים יעקב לכל המצוות בשורשם בסוד היחודים, וכאשר פיצל המקלות וחשף לבנינותם לצאת להן קיים בזה למצוות תפילין, והוא מפני שעבודת האבות היתה בסוד המחשבה. ולכך הם שורש לגילוי של משה רעיא מהימנא, כי התחלת גילוי רוחו של משה רעיא מהימנא היא בענין המחשבה שהיא השורש להכל. ועל כך אמר אליהו הנביא זכור לטוב (כתנא דבי אליהו פכ"ה) שחייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, כלומר מתי אבוא לכדי כך שתהיה מחשבתי מביאה לכדי מעשה כמעשה האבות, שמעשה האבות בפועל הוא הגילוי של משה כאמור.

ו

ועיקר המחשבה היא כנגד אותיות י"ה העולים כמנין 'גאווה' כמובא בדברי רבנו האר"י בשער רוח הקודש (יחוד ז), והוא מפני שאין יכול האדם לעורר שורש אמיתי אל המעשה כל עוד שהולך הוא במחשבת גאות, ולכך הגאווה היא המעכב העיקרי אל הגילוי של מושיען של ישראל, וכמו שאמר זעירי בשם רבי חנינא במסכת סנהדרין (בדף צח ע"א) שאין בן דוד בא עד שיכלו גסי הרוח מישראל, כי בכדי להמשיך את רוחו של משה צריך לגילוי האבות שהם כנגד המחשבה ואותיות י"ה, וכאשר פוגם הוא במחשבת גאות עולה הדבר עד למעלה בגבהי מרומים בשורש גילוי ישועת ישראל, ולכך מצד מחשבת האדם עיקר העבודה בקדושת המחשבה שיהיה רחוק מן הגאות במחשבתו, ובזה שמחשבתו בקדושה וטהרה יכול להתגלות במוחו דעת אמיתי מרוחו של משה ולנשב על ליבו. ולכך הענוה היא כלל כל הטובות, כי בזה נמשך על ליבו צד החסד והמים למתק ממנו כל הדינים.

והנה ביעקב אמרו 'יעקב אבינו לא מת', שזהו מצד הדעת כאמור, וכן הוא ביוסף הנקרא 'חי' כמו שאמר רבי יצחק בזוהר ויגש (בדף ריא ע"ב), וכנאמר בו (בראשית מה, כו) "עוד יוסף חי", והנה גם בדוד המלך נתן רבי סימן במסכת ראש השנה (בדף כה ע"א) 'דוד מלך ישראל חי וקיים', אך בו נאמר הדבר מצד הלב, כי היה דוד כנגד צד הדין כנאמר בו (שמואל א' טז, יב) "והוא אדמוני עם יפה עינים", והיה כנגד כלל ישראל שלכך

כתב לספר התהלים שהוא כנגד כל ישראל בכל משך זמן הגלות, כי ידע דוד שבמשך הגלות הארוכה לא יהיה ביד ישראל לדבוק בדרכי האבות בדרך קדושת המחשבה והרחקת הגאות מן המחשבה, ובוה יתרחקו מגילוי שם הוי"ה על ידי רוחו של משה, וישאר הלב חלילה בחושך על פני תהום, ולזה סלל דוד המלך דרך לכל ישראל כל אחד בכל מקום אשר יהיה.

ז

ומתוך שפלותו של דוד היה פונה להשי"ת ואומר שאין הוא במדרגת שלימות האבות והצדיקים הקדמונים שהיו יודעים להמשיך את הגילוי כסדר מהמחשבה אל הלב, ואינו במדרגה שיהיה אין מצד מחשבתו עד שיזכה לגילוי בליבו, אלא שעל אף אם תהיה מחשבתו בקדושה מצד הגאות, עם כל זה עיקר התרחקותו מן הגאות תהיה מכח פיו ומכח התפילה, ועל כך אמר (בתהלים כב, ז) "ואנכי תולעת ולא איש", 'אנכי תולעת' הוא שאין עיקר כוחו אלא בפה ולא במחשבה, 'ולא איש' עולה בראשי תיבות שלימות אברהם יצחק, שהם כנגד המחשבה ואותיות י"ה כאמור, ובוה אמר שעוסק הוא בביטול הקליפה בעיקר על ידי פיו, ואינו עוסק ביחודים להביא לגילוי שם הוי"ה על ידי המחשבות, אלא על ידי התפילות.

וכאשר המשיך דוד בעולם את כח התפילה גילה לכל שיש בכח אמירת מילות התפילה והשיחה עם השי"ת לגרום ליחודים אמיתיים כמו שהיו גורמים הצדיקים במחשבותיהם. ולכך היו צדיקים נוהגים להתפלל כתינוק בן יומו, כי כן יסד דוד המלך בעולם, שיהיה אדם מתפלל בפיו לבד ומסיר מעצמו הגאווה וגורם בזה לכל היחודים כולם, ובלבד שיהיה דבק בתפילה מצד ליבו. כי בתחילה צריכים היו להמשיך הכל כפי הסדר הראוי, שתחילה יבטלו הגאות מן המחשבה, ובוה תהיה המחשבה נקיה להמשיך את רוחו של משה שהוא דעת, עד שתנשוב על הלב להיות כלל הדעת כענין הלב, עד שבא דוד המלך ויסד שכאשר תהיה התפילה מתוך הלב תמשך בזה באדם רוחו של משה, וכמו שהתפלל ואמר (תהלים נא, יב) "לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי", לרמז שכאשר יבוא האדם אל התפילה מתוך לב טהור, תתחדש בו רוחו של משה, שיזכה להתגלות הגואל ושלימות הדעת בליבו, שהיא תכלית כל התכליתין, שידעו הכל כי הוי"ה הוא האלהים אין עוד מלבדו.

ח

וזה שרמזו רבי שמעון שם בתיקוניו^ז (בתיקון כה בדף ע"ב) שלא תתפא השכינה מחלישותה ועלפונה עד שיבוא הרעיא מהימנא ויתן לה תפוח בחוטמה ותריח בו ותכיר אותו כאמור, ש'תפוח' הוא סוד הדיבור שכנגד סוד אברהם ויצחק, שהם שורש הגאולה ותיקון הגאווה שכנגד אותיות י"ה כאמור, וכמו שאמר שלמה (במשלי כה, יא) "תפוחי זהב במשכיות כסף דבר דבור על אופניו", ש'זהב' הוא כנגד האות ה' ו'כסף' הוא כנגד האות י' כמובא בזוהר חדש שיר השירים (בדף פט ע"ב), ו'דבר דבור על אופניו', מרמז על כך שמיישבת התפילה את ליבו וממשיכה לו רפואה כמו תיקון הדעת בדרכי הקדמונים, ובסוד 'מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי' כאמור, שגורמת התפילה את התיקון שעשו האבות והצדיקים הקדמונים במחשבה.

ועל כך אמר רשב"י 'אייתי לה תפוח ושווי לחוטמא', שעל ידי התפילה ממשיך האדם את רוחו של משיח התלויה בחוטם, כנאמר בו (בישעיה

יא, ג) "והריחו ביראת ה'", ומתיישב לב האדם לשוב אל השי"ת כענין הכתוב 'מנחם משיב נפשי' כאמור. ובוה סלל דוד המלך דרך לכל ישראל ממטה למעלה, שייחד האדם את ליבו לכוונו אל השי"ת לבדו, ובוה יבטל ממנו כל גאווה במחשבתו. כי באמת לא תבוא הגאולה עד שיהיה ליחוד השלם שיבוא על ידי יחודים במחשבה, וכל שיש גאות במוחות של הבריות אין יכול הקב"ה לדור עימם בכפיפה אחת, וכמו שדרש רב חסדא ואיתימא מר עוקבא במסכת סוטה (בדף ה"א) מה שאמר דוד בתהלים (קא, ה) "מלשני בסתר רעהו אותו אצמית, גבה עינים ורחב לבב אותו לא אוכל", אל תקרי 'אותו' אלא 'אתו לא אוכל', שכל אדם שיש בו גסות הרוח אמר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור בעולם, אמנם כאשר רגיל האדם בתפילה גורם הוא לכל היחודים בסוד המחשבה, ומתבטלת ממנו הגאות.

ט

והנה בכל דרך התפילה שילך האדם יש לצד החסד והמים, אמנם עיקר מיתוק הדין הוא בסוד יצחק אבינו, שהוא כענין הכתוב (משלי לא, כה) "ותשחק ליום אחרון", כי היתה כל דעתו ומחשבתו נשואה על העתיד והגאולה השלימה, ועל מיתוק הדינים הגמור שנזכה בגאולה. כי ענין יצחק הוא מיתוק הדין בדרך התפילה שהיא בדרך שיחה, כנאמר על עת אשר תיקן לתפילת המנחה (בראשית כד, טג) "ויצא יצחק לשוח בשדה" כמובא במסכת ברכות (בדף כו ע"ב), כי בדרך השיחה לפני השי"ת יש גילוי יותר ויותר ללב האדם לפני השי"ת, ולכך יש בו גילוי צד בחסדים יותר, וכענין שכתוב (איכה ב, ט) "שפכי כמים ליבך נוכח פני ה'", שבדרך השיחה נעשה גילוי של הלב נוכח פני ה' יותר ויותר, ובוה מתמתק הדין מעל לב האדם ויוצא הוא מה'חושך על פני תהום' אל גילוי הרוח א'להים' המרחפת על תפילתו שהיא כמים. אלא שלזה צריך הוא למסירות נפש בסוד יצחק אבינו, שימסור את נפשו על עבודה זו עד שיוכל לפתוח את ליבו לפני השי"ת, ובוה מסיר הוא מעצמו את קושי העבודה ופְּנֻת המחשבה והריחוק מהגאות, ויהיו כל מחשבותיו מכוונות אל השי"ת.

והנה מלבד מה שמשיג האדם ישועה פרטית בדרך התפילה, עיקר מה שנעשה מתוך עבודתו זו הוא ענין קרוב הגאולה ועליית השכינה, וכאשר נותן האדם את ליבו שכוונתו היא לעליית השכינה, וכל שכן כאשר משתף שם שמים בצערו, ונותן את ליבו גם על כבוד שמים וכבוד התורה שלא תשתכח מישראל, הנה בזה גורם הוא יחוד גדול ועצום יותר ומקרב את הגאולה. כי כשם שרוחו של משה קרובה אצל כל אחד ואחד ליישב ולרפאות את ליבו ולהוציאו מחשיכה לאורה, כך קרובה הגאולה לכלל ישראל, ולעולם היתה הגאולה קרובה אצלנו, ובלבד שנאחז בדרכי התורה והצדיקים שהכינו וסללו לנו את הדרך שנבוא מתוך התפילה עד למדרגתם הגדולה, וקרוב אצלנו את עבודת התפילה להשיב את הלב אל השי"ת, וכענין שכתוב (בדברים ל, יד) "כי קרוב אליך הדבר מאוד בפִּיך ובלבבך לעשותו".

קו דורשי

03-5502228

האלון ותי' לפעמ

קחו חלק
במפעל
הקודש

המעונינים להצטרף למערך הרכזים ברחבי הארץ והעולם ולחלק מידי שבוע את גיליונות הקודש באזור המגורים וכן לתגובות הארות והקדשות בעניני העלון ניתן לפנות

076.5995991 או במייל: m.yam.shlomo@gmail.com

לקבלת הגיליון במייל ניתן לפנות לכתובת: alonim.yanuka@gmail.com